

Aan
de gemeenteraad

Datum 17 januari 2023
Zaaknummer 2023-0009981
Betreft Wensen en bedenkingen voornemen tot vestiging van
asielzoekerscentrum in Dordrecht

Vergadering van
Portefeuillehouder: Chris van Benschop
Begrotingsprogramma Bestuurlijk en Ondersteunend Dordrecht
Kernteam/Opgave: Versterking Bestuur & Organisatie - Strategie & Control
Auteur: Guido von Grumbkow
E-mail: g.von.grumbkow@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Carlo Post
Openbaar: Ja

Voorgesteld besluit

geen wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen ten aanzien van het voornemen tot het mogelijk maken van een asielzoekerscentrum op een bedrijvenlocatie in Dordrecht.

Raadsvoorstel

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

Het college van B&W is bevoegd om te besluiten tot het verlenen van medewerking aan het mogelijk maken van een asielzoekerscentrum op grond van artikel 160, lid 1, onder e. Op grond van artikel 169, lid 4 van de Gemeentewet neemt het college, indien uitoefening van de bevoegdheden zoals bedoeld in artikel 160, lid 1, onder e, f, g en h, van de Gemeentewet (mogelijk) ingrijpende gevolgen kan hebben voor de gemeente, geen besluit dan nadat de raad in de gelegenheid is gesteld zijn wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen.

Wat is het doel?

Het komen tot bestuurlijk draagvlak voor de vestiging van een asielzoekerscentrum in Dordrecht, waarbij de gemeenteraad wensen en bedenkingen richting college kan inbrengen.

Wat zijn per beslispoint de argumenten en wat is hierop de toelichting?

De huisvesting van asielzoekers in breder perspectief

Het aantal asielzoekers in Nederland is het afgelopen jaar sterk gestegen. De verwachting is dat het aantal in 2023 en 2024 nog verder zal stijgen. De problemen die dit in de opvang op heeft geleverd en nog steeds oplevert zijn de afgelopen periode pijnlijk zichtbaar geworden. Het is aanleiding geweest voor het kabinet om diverse maatregelen te nemen. Ten eerste gaat gestuurd worden op het beperken van de instroom. Het kabinet studeert op maatregelen om hier daadwerkelijk in te kunnen sturen. Ten tweede ligt er voor gemeenten een opdracht locaties voor asielopvang beschikbaar te stellen. Het doel van beide maatregelen is te komen tot een duurzaam opvanglandschap, waarbij er voldoende structurele ruimte is om vluchtelingen op te vangen, dit de draagkracht van de samenleving niet te boven gaat en vluchtelingen eerlijk over Nederland worden verdeeld.

Huidige situatie voor realisatie opvangplekken in Nederland

Het Rijk is verantwoordelijk voor het realiseren van opvangplekken voor asielzoekers. Gemeenten

stellen daarvoor -op vrijwillige basis- ruimte beschikbaar. In de afgelopen jaren is gebleken dat het aantal asielzoekers sterk fluctueert. Door het Rijk is het beleid gevoerd de beschikbare AZC-locaties ook weer direct af te schalen als de instroom afneemt. Dat heeft erin geresulteerd dat er nu, met de sterk gestegen instroom, te weinig opvanglocaties beschikbaar zijn.

Het Rijk beoogt nu voor langere periode locaties beschikbaar te maken, die op momenten dat de instroom beperkt is, ook op andere wijze ingezet kunnen worden. Daarvoor heeft het Rijk echter locaties nodig en op dit moment worden die op vrijwillige basis onvoldoende door gemeenten aangeboden.

Nieuwe wettelijke taak gemeenten

Gezien het bovenstaande krijgen gemeenten een wettelijke taak in de opvang. Deze wettelijke taak zal verankerd worden in de *Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen*, die beter bekend is onder de naam spreidingswet. De beoogde inwerkingtreding van de wet is 1 februari 2023. De wet omschrijft de procedure waarlangs voldoende opvangplekken in Nederland moeten worden gerealiseerd. De deze procedure omvat een aantal stappen. De procedure is complex. Hier is onder meer door de VNG forse kritiek op geuit. Dat neemt niet weg dat de verwachting is dat de wet ongewijzigd wordt aangenomen.

Stap 1: bepalen van de benodigde capaciteit (voor 1 februari). Tweejaarlijks wordt door het COA bepaald hoeveel opvangplekken er in Nederland nodig zijn. Dit is inmiddels gebeurd. Voor 1 januari 2024 is dit aantal bepaald op 75.500. Deze plekken zijn indicatief verdeeld over de provincies. De bestuurlijke gremia waar hierover het gesprek wordt gevoerd zijn de Landelijke Regietafel Asiel en Migratie, de Provinciale Regietafel en de Regionale Regietafel.

Stap 2: Gemeenten krijgen de kans om aan het COA locaties of gebouwen 'aan te bieden' (voor 1 mei). De stap waar we momenteel in zitten, is gericht op het inventariseren welke gemeenten vrijwillig bereid zijn tot de vestiging van een AZC. Onderdeel van deze stap is ook dat gemeenten (op het niveau van de Regionale Regietafels) de gelegenheid krijgen met elkaar te onderhandelen. Zo kan bijvoorbeeld de ene gemeente gaan voor een AZC, waarmee ook de taakstelling van een buurgemeente wordt ingevuld, waarbij de buurgemeente de (ook verplichte) taakstelling voor huisvesting van statushouders van de andere gemeente overneemt. Echter, in plaats van de overcapaciteit in te brengen in de regionale onderhandeling, kan ook gekozen worden voor een financiële beloning van het Rijk waar de wet in voorziet. Deze bedraagt 2.500 euro per twee jaar, per gerealiseerde plek boven de gemeentelijke taakstelling.

Stap 3: Vaststellen opgave per provincie en per gemeente; werken aan provinciale opgave (voor 1 juli). De optelsom van de geaccepteerde 'biedingen' wordt afgetrokken van de nog te realiseren opvangplekken. Het aantal dat dan overblijft, wordt naar rato van inwonertal over alle Nederlandse provincies als taakstellend aantal verdeeld. De provincie verdeelt de taakstelling vervolgens naar rato van het aantal inwoners aan regio's en gemeenten. Deze bovenstaande 'getrapte' procedure maakt dat pas op 1 mei van dit jaar duidelijk is wat de exacte taakstelling per gemeente is. Deze is immers afhankelijk van 'biedingen' van andere gemeenten. Het is dan wederom aan de Regionale Regietafel om te komen tot een gezamenlijk 'bod'. De provincie dient de gecombineerde 'biedingen' van de regionale regietafels uiterlijk 1 juli in bij de staatssecretaris.

Stap 4: Verdeelbesluit staatssecretaris (voor 1 september). Als de taakstelling van provincies en gemeenten niet optelt tot de benodigde 75.500 plekken, kan onderdeel van het verdeelbesluit zijn dat bepaalde gemeenten worden aangewezen. De colleges van deze aangewezen gemeenten worden dan verplicht mee te werken aan het binnen zes maanden ter beschikking stellen van een locatie of accommodatie; de raden van deze gemeente worden verplicht indien noodzakelijk bestemmingsplannen of beheersverordeningen te wijzigen. Het is dus niet op voorhand duidelijk welke gemeenten in dit scenario worden aangewezen. Wel is uitgangspunt van de wet een evenredige spreiding van asielzoekers over Nederland.

Inzet college aan regionale regietafel

Het college is van mening dat elke gemeente een verantwoordelijkheid heeft in de opvang van in Nederland aanwezige vluchtelingen. Als deze verantwoordelijkheid genomen wordt, voorkomt dit de mensonterende situaties die nu in de opvang op diverse plekken te zien zijn. Daarin moeten gemeenten solidair met elkaar zijn: iedereen dient een deel van deze opgave voor zijn rekening te nemen. De spreidingswet is daarbij de stok achter de deur, maar wij hopen dat deze niet nodig zal zijn. Daarom zal onze inzet c.q. ons bod aan de regionale tafel zijn, dat wij voornemens zijn een

asielzoekerscentrum in Dordrecht te openen waarmee Dordrecht ten minste aan de wettelijke taakstelling zal voldoen. Wij zijn bereid een groter aantal plekken voor onze rekening te nemen, onder de voorwaarde dat harde afspraken worden gemaakt met regiogemeenten over de huisvesting van andere kwetsbare doelgroepen. Daarbij staan bovenaan de statushouders. Doordat ook deze taakstelling omhoog gaat het komende jaar en de jaren erna, komt het aantal voor reguliere woningzoekenden beschikbare sociale huurwoningen verder onder druk. Wij zouden dus graag zien dat andere gemeenten een deel van onze taakstelling op dit onderdeel overnemen. Verder maken wij graag harde afspraken over de spreiding van voorzieningen voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang over de regio. De pogingen hiertoe hebben tot nu toe onvoldoende resultaat gehad.

Inzet van het college richting COA, provincie, landelijke overheid

Het college is voornemens in gesprek te gaan met het COA over de vestiging van een AZC, waarbij Dordrecht ten minste aan de wettelijke taakstelling zal voldoen. Een groter aantal plekken is bespreekbaar, waarbij het voor ons cruciaal is dat de vestiging van het AZC dan in lijn is met dan wel bijdraagt aan onze strategische agenda. Bij de realisatie van een AZC zijn voor het college de volgende zaken van belang:

- Duurzaamheid. Wij hechten aan een inrichting die past bij onze ambities op het gebied van groen en duurzaamheid.
- Mogelijkheid voor asielzoekers om te werken. Asielzoekers hebben onder de huidige wetgeving weinig ruimte om betaald werk te verrichten. Oekraïners hebben die mogelijkheid wel. Gezien de goede ervaringen daarmee, de tekorten op de arbeidsmarkt én het belang van een zinvolle en zingevende tijdsbesteding voor asielzoekers, vinden wij van belang dat de mogelijkheden om betaald werk te verrichten vergroot worden.
- Bereikbaarheid. Het is van belang dat een asielzoekerscentrum goed bereikbaar is met het openbaar vervoer. Mocht de keuze vallen op een locatie die nu niet goed bereikbaar is, zetten we in op het realiseren van een adequate openbaar vervoerverbinding, die ook andere gebruikers van het gebied ten goede komt.
- Zorgvuldige inpassing en communicatie met de omgeving. Wij hechten aan een zorgvuldige inpassing en communicatie. Er zal hiertoe een plan worden opgesteld. De inhoud is deels afhankelijk van de nog te kiezen locatie.
- Periode van vestiging. Wij gaan voor een periode van 5 jaar, waarbij een langere periode bespreekbaar is indien wij onze inzet op een of meer van de bovenstaande punten weten te realiseren.

Relatie met opvang Oekraïners

Vanwege de beoogde sloop van CrownPoint, zoeken wij nog een huisvestingsoplossing voor de Oekraïners die daar momenteel zijn gehuisvest. Besluitvorming over een alternatief voor CrownPoint vindt momenteel ook plaats. Het college stelt, dat er een duidelijk perspectief op een oplossing moet zijn voor dit vraagstuk, voordat een definitief besluit wordt genomen inzake een AZC. Het kan niet zo zijn dat er in Dordrecht een AZC wordt geopend en er geen oplossing is gevonden voor de Oekraïners.

De locatie

Het college heeft nog geen keuze gemaakt voor de locatie waar het voornemens is een AZC mogelijk te maken, maar verwacht dit op afzienbare termijn te doen. De beoogde locatie zullen wij (gegeven lopende analyses) zo mogelijk een week voor de bespreking in de raad kenbaar maken.

Op dit moment worden nog verschillende locaties beoordeeld. Belangrijke aspecten van die beoordeling zijn inpassing in de omgeving en milieu- en veiligheidsaspecten. Om diverse redenen zoeken wij naar een locatie op een bedrijventerrein. De beoogde omvang en de eisen die het COA stelt aan de oppervlakte van een locatie voor een AZC nemen we daarin mee.

Wat zijn kanttekeningen en/of risico's bij dit voorstel?

Niet van toepassing.

Welk (participatie)proces is doorlopen om tot dit voorstel te komen?

Niet van toepassing.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Principebesluit ten aanzien van de herhuisvesting van Oekraïners in CrownPoint.

Hoe wordt dit betaald?

De kosten die samenhangen met de vestiging van een AZC worden gedragen door de landelijke overheid. Uitgangspunt voor Dordrecht is dat de vestiging budgettair neutraal moet zijn.

Wat is het vervolg op het raadsbesluit?

De eventuele wensen en/of bedenkingen van de raad worden door het college betrokken bij het nemen van een definitief besluit.

Het college van Burgemeester en Wethouders

De raad van de gemeente DORDRECHT;

gezien het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders van 17 januari 2023 inzake Wensen en bedenkingen voornemen tot vestiging van asielzoekerscentrum in Dordrecht ;

gelet op artikel 169, lid 4 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

geen wensen en bedenkingen ter kennis van het college te brengen ten aanzien van het voornemen tot het mogelijk maken van een asielzoekerscentrum op een bedrijvenlocatie in Dordrecht.

Aldus besloten in de vergadering van